

Jak Natura 2000 chroni pszczoły

Pod pojęciem różnorodności biologicznej kryje się niesłychane bogactwo i zróżnicowanie form życia występujących na Ziemi. Bioróżnorodność należy chronić, ponieważ każdy jej element jest powiązany z innym i jest od niego zależny. Człowiek również jest częścią tego wielkiego systemu przyrodniczego, bez którego nie mógłby istnieć. Sam jednak wyrządza w przyrodzie zdecydowanie więcej szkód niż przynosi pożytku. Korzysta z zasobów środowiska przyczyniając się do ich niszczenia, ubożenia a także zanikania. Zajmuje coraz większe terytoria przystosowując się do nowych warunków życia. Bardzo często przekształca środowisko naturalne na swoje potrzeby i zachcianki. Egoistyczne zachowanie człowieka przyczynia się do niepokojącego zjawiska, jakim jest zmniejszanie różnorodności biologicznej.

Utrata choćby jednego elementu środowiska naturalnego może okazać się kluczowa dla funkcjonowania całego ekosystemu. Powszechnym problemem znanym na całym świecie staje się spadek liczebności owadów zapylających, zwłaszcza pszczół. Pszczoły pełnią w przyrodzie niezwykle ważną rolę, są szczególnie przydatne w rolnictwie, ponieważ oprócz produkcji miodu, zapylają wiele gatunków roślin. Dzięki ich ciężkiej pracy możemy korzystać z darów natury w postaci warzyw, owoców, zbóż a także zachwycać się pięknem kwiatów. Zagroženiem dla pszczół są przeważnie pestycydy, czyli środki chemiczne stosowane przez rolników w celu ochrony upraw przed różnego rodzaju szkodnikami. Niestety w wyniku stosowania pestycydów oprócz organizmów szkodliwych dla roślin ginie również wiele tych pożytecznych.

Sieć Natura 2000 w przypadku owadów jest jedną ze skuteczniejszych form ochrony, ponieważ służy zachowaniu i ochronie tych siedlisk, w których najczęściej można je spotkać. Pszczoły wybierają przede wszystkim otwarte, suche oraz nasłonecznione przestrzenie, spotkać je można również na obszarach wilgotnych oraz rzadziej w lasach. Z tego względu szczególnie cennymi siedliskami dla tych owadów są murawy kserotermiczne i napiaskowe oraz wrzosowiska suche i wilgotne. Wszystkie spośród powyższych siedlisk wymienione zostały w pierwszym załączniku Dyrektywy siedliskowej i podlegają ochronie w ramach sieci obszarów Natura 2000.

Murawy to tzw. termofile, czyli rośliny lubiące ciepło. Przybierają postać niskich zbiorowisk trawiastych o przepięknym ubarwieniu. Kolorowe murawy są miejscem odznaczającym się dużym bogactwem flory, której towarzyszy równie zróżnicowana fauna. Spotkać tutaj można również wiele roślin i zwierząt uznawanych za gatunki reliktowe oraz endemiczne. Relikty to organizmy które niegdyś zasiedlały obszary o dużym zasięgu geograficznym, natomiast współcześnie spotkać je można na terenie zdecydowanie mniejszym. Endemity z kolei to organizmy spotykane wyłącznie na określonych obszarach Ziemi, niewystępujące naturalnie nigdzie indziej. Wrzosowiska

wilgotne występują najczęściej na terenach podmokłych i bagiennych, suche zaś są charakterystycznym elementem krajobrazu poligonów wojskowych. Porastają również puste przestrzenie pośród borów sosnowych. Są to zbiorowiska niewielkich krzewinek rosnących nisko przy ziemi.

Zarówno murawy jak i wrzosowiska, aby istnieć, potrzebują pomocy człowieka. Największe zagrożenie stanowi dla nich zarastanie. Drzewa oraz wyższe krzewy pojawiające się na porzuconych łąkach lub nieczynnych poligonach wojskowych blokują dostęp światła i tym samym hamują wzrost niższych roślin. Zabiegiem najczęściej stosowanym w celu ochrony muraw i wrzosowisk jest kontrolowany wypas zwierząt, najczęściej owiec, które żywią się kielkującymi nasionami drzew i krzewów. Ciekawym przykładem jest wypas obwoźny, podczas którego owce przewożone są specjalnie dostosowanym samochodem na obszary, gdzie nie jest możliwy wypas stały. Wypas obwoźny prowadzony jest m.in. w ramach projektu *Ochrona muraw kserotermicznych w Polsce - teoria i praktyka* realizowanego przez członków Klubu Przyrodników. Swoim zasięgiem program obejmuje osiem obszarów Natura 2000 na terenie Lubelszczyzny.

Pszczoła podczas zbierania nektaru z wrzosu zwyczajnego (źródło: flickr)

Wrzosowiska przez pszczelarzy nazywane są bardzo często „złotym runem” a sam miód wrzosowy cechuje wysoka jakość oraz charakterystyczny, niespotykany smak. Kwitnące wrzosy zwiastują nadchodzącą jesień, ponieważ kwitną od sierpnia do października. Jest to również okres wzmożonej pracy pszczół. Na wrzosowiskach spotkać można zarówno całe pszczele społeczności, jak chociażby dobrze znane nam pszczoły miodne oraz dzikie gatunki pszczół, które prowadzą samotniczy tryb życia. Kolonie udomowionych pszczół zamieszkują pasieki celowo w tym czasie wystawiane w pobliżu wrzosowisk. Pszczoły dziko żyjące zakładają gniazda najczęściej w ziemi, drążąc tunele na końcu których znajdują się komory lęgowe.

Zbiorowiska roślinności charakterystycznej dla muraw i wrzosowisk stanowią miejsce schronienia dla wielu gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem, spośród których pszczoły zajmują ważne miejsce. W celu poprawy sytuacji tych owadów należy podjąć się m.in. działań zmierzających do utrzymania ich siedlisk. Każdy z nas może pomóc pszczołom, nawet w miastach, chociażby poprzez sadzenie w przydomowych lub przyosiedlowych ogródkach roślin miododajnych, takich jak wrzos, lawenda, dalia, kocimiętka, kulik lub rudbekia.

Słowniczek

Fauna – ogół gatunków zwierząt charakterystycznych dla danego obszaru oraz środowiska występujących w określonym czasie.

Flora – ogół gatunków roślin charakterystycznych dla danego obszaru oraz środowiska występujących w określonym czasie.

Źródła:

<http://przyroda.slaska.pl/murawy-kserotermiczne/>

<http://pasieka24.pl/wszystkie-nr-pasieki/113-pasieka-4-2014/1342-sos-dla-wrzosowisk.html>

<http://www.murawy-life.kp.org.pl/news5.php>

